

„GEOVEDY PRE KAŽDÉHO“

Univerzita Komenského v Bratislave, Prírodovedecká fakulta,
Katedra fyzickej geografie a geoekológie

a spoluriešiteľské organizácie:

Gymnázium, Ul. Ladislava Sáru 1, Bratislava

Gymnázium na Hubeného ulici, Hubeného 23, Bratislava

Gymnázium Matky Alexie, Jesenského 4/A, Bratislava

Divy slovenskej krajiny

Doc. RNDr. Ján Lacika, CSc.

Geografický ústav SAV

2012

AGENTÚRA
NA PODPORU
VÝSKUMU A VÝVOJA

Prednáška slovenského geografa, fotografa a publicistu je zameraná na prírodné aj kultúrno-historické zaujímavosti Slovenska, ktorých poznávaniu sa venuje už viac ako tri desaťročia. Účastníci podujatia majú možnosť získať nové poznatky a informácie z oblasti regionálnej geografie Slovenska, ktoré môžu zúročiť nielen pri vlastnom vyučovaní geografie, ale najmä pri príprave školských vychádzok, výletov a exkurzií. Tematika prednášky je rozdelená do niekoľkých ucelených blokov sústredujúcich sa vybrané jedinečné fenomény slovenskej krajiny.

Prírodná história Tatier

Tatry predstavujú najpríťažlivejší prírodný región Slovenska, o ktorý prejavuje najväčší záujem laická a odborná verejnosť. Pozornosť sústredíme na jeho geologické, geomorfologické a hydrologické špecifiká, na prvky prírodnej krajiny dokumentujúce zásadné etapy jej historického vývoja. Budeme sa zaoberať aj problematikou morfoštruktúrnej polohy Tatier, nevyhne sa ani návrhom nového geomorfologického členenia pohoria. Nebudú chýbať niektoré námety na túry a prechádzky vhodné pre školskú mládež.

Bradlové pásmo – čínsky múr na slovenský spôsob

Bradlové pásmo je jedinečnou geologickou jednotkou, ktorá v úzkom pásme pretína prakticky celé územie Slovenska. Svojimi štruktúrnymi a litologickými vlastnosťami je predurčená na to, aby si pozoruhodným a špestrujúcim spôsobom prejavila v krajine. Prostredníctvom fotografií ju budeme sledovať o západu až na východ na najzaujímavejších miestach, ako je hrad Branč, Vršatec, Červený kameň, Lednica, Manínska tiesňava, dolina Oravy, Pieniny, Lubovnianska vrchovina, podhorie Čerova....

Čaro kotlinovej turistiky

Turisti sa najradšej štvorajú na najvyššie vrcholy pohorí, kde však často skoro nič nevidia pre zle počasie. Zatiaľ nedocenenou je tzv. kotlinová turistika, veľmi príjemné a fyzicky nenáročné poznávanie otvorenej kotlinovej krajiny s mnohými prírodnými zaujímavosťami a najmä úchvatnými výhľadmi. Predstavíme si pekné príklady z Turčianskej, Zvolenskej, Liptovskej a Hornádskej kotliny.

Doliny – najpočetnejší prvok slovenskej krajiny

Súčasnú prírodnú krajinu Slovenska môžeme pokojne označiť ako riečnu. Doliny – geomorfologické formy vytvorené tečúcou vodou, sú jej najfrekventovanejším prvkom. Okrem nížinných rovín sú prakticky všadeprítomné. Predstavíme si najstaršiu dolinu Slovenska, nevyhne sa prielomom, kaňonom, tiesňavám ale aj vývoju dolín našich najväčších riek.

Podmanivá krajina na „deravých skalách“

Slovensko je krajinou mimoriadne bohatou krajinou na kras. Početné zastúpenie vápenca v geologickej stavbe v rozličných geomorfologických pozíciách činí tento pozoruhodný a veľmi zraniteľný prírodný fenomén neobyčajne pestrý a variabilný. Predstavíme si najzaujímavejšie ukážky povrchových aj podzemných krasových foriem, ktoré nám poskytuje slovenská krajina.

Sopečná minulosť Slovenska

Dramatické sopečné deje, ktoré sú reálnou hrozbou pre obyvateľov južného talianska, Islandu, Kanárskych ostrovov a ďalších oblastí sveta boli prítomné v dávnejšej minulosti aj na území Slovenska. Predstavíme si jednotlivé vulkanické oblasti, kde sa odohrávali masívne erupcie počas neogénu, prezentujeme aj lokality, kde bolo horúco a dusno aj v pleistocéne.

Cesta za našimi najstaršími predkami

Po území Slovenska kráča ľudská noha už viac ako 100 tisíc rokov. Archeológom sa podarilo mnoho z týchto stôp nájsť a identifikovať. Predstavíme si najzaujímavejšie slovenské archeologické lokality dokumentujúce ľudské osídlenie od praveku až po nedávnu až po nedávnu minulosť. Mnohé z nich sú atraktívnymi archeologickými parkami, niektoré ešte len čakajú, aby sa stali miestami hmatateľného poučenia o našej histórii.

Kultúrno-historický potenciál regiónov Slovenska

História meraná na tisícročia a poloha v srdci Európy dala Slovensku nesmierne množstvo kultúrno-historických pamiatok. Máme v nich doma obrovský potenciál rozvoja, ktorí zatiaľ využívame veľmi málo. Jednou z ciest zlepšenia je lepšia vzdelanosť a osveta. Ukážeme si mnoho pozitívnych aj negatívnych príkladov zaobchádzania s pamiatkami – kostolmi, hradmi, kaštieľmi, ľudovou architektúrou, technickými dielami ale aj napríklad pamiatkami literárnej histórie. Budeme sa zaoberať špecifikami ochrany a tvorby pamiatok v mestskej a vidieckej krajine, o ich využití či zneužití v cestovnom ruchu, a podobne.

Literatúra:

- LACIKA, J. (2008). *Tisíc zaujímavostí Slovenska*. Ikar Bratislava, 384 str.
- LACIKA, J. (2010). 700 hradov, zámkov, kaštieľov, panských sídel a pevností. Ikar Bratislava, 320 str.
- LACIKA, J. (2011). *Divy Tatier*. Ikar Bratislava, 208 str.
- LACIKA, J., (2005). Ako vznikli Tatry? *Krásy Slovenska*, 82, 1-2, 26-27.
- LACIKA, J., (2005). Čínsky múr po slovensky. *Geografia*, 13, 3, 126-128.
- LACIKA, J., (2006). Ako vznikol Váh. *Krásy Slovenska*, 83, 5-6, 32-33.
- LACIKA, J., (2007). Krajina naruby. *Krásy Slovenska*, 84, 5-6, 22-23.
- LACIKA, J. (2008). Najmladšia sopka na Slovensku. *Krásy Slovenska*, 85, 1-2, 22-24.